

“माझा गांव”

“माझा इतिहास”

(My Village - My History)

-अतिथी बैंपादक-

प्राचार्य डॉ. वासुदेव पालील

- बैंपादक -
डॉ. प्रशांत सुधाकरराव देशमुख

अप्पामाहिना र. भा. गकड महाविद्यालय श्रींदुणी ता. जामनौर, जि. जळगांव

- बैंपादक -
बशारत बु-हाण तडवी

नं. सोजाली ५९१२.

सारे गावकरी मिळून निश्चय करून। शौचालयाचा वापर निरंतर करा ॥

ग्राम पंचायत, लिहेदिगर

ता. जामनेर जि. जळगांव

दि. ३/३/२०२०

अमीषाम

सरपंच ग्रा. पं. लिहेदिगर ता. जामनेर

याचे काढा अमीषाम डुमाग आणि माझा
गाव माझा इतिहास या उरुन खालीला पाठ
कृ१६ व २७ वरीला माहीती शेष्यव व्होर
असुन भद्रके उपलब्ध यांगले आहे.

फरीगा हा अमीषाम (डिल) आहे

P. R. A.
सरपंच
ग्रामपंचायत, लिहेदिगर
ता. जामनेर, जि. जळगांव

प्रकाशक -

प्राचार्य डॉ. कृष्ण. आर. पाटील

अण्णासाहेब र. भा. गरुड महाविद्यालय,

शेंदुर्णी, ता. जामनेर, जि. जळगांव ४२४२०४
०२५८०-२५२२४६

© प्रकाशक -

मुख्यपृष्ठ -

सहीत चौधरी

साई क्रिएशन, शेंदुर्णी.

ता. जामनेर, जि. जळगांव

१९७५६९४७५६

प्रतीकांत -

दि. १४ फेब्रुवारी, २०१९

(जळगांव)

अक्षय जुळवणी -

वास्तविक इतिहास

अण्णासाहेब र. भा. गरुड महाविद्यालय,

शेंदुर्णी, ता. जामनेर, जि. जळगांव

सदरील लेख हैं विचारात्मक लिहिले आहेत.

या लेखाबाबत, विचारात्मक असतो. काळ थंबला कि इतिहास संपतो. भूतकाळ संपादक सहभत अतातील आसे नाही.

संपादकीय.....

"माझा गाव माझा इतिहास" हि संकलना कोंकणात प्रवास आणि भ्रमती कराताना मला आती. मामाचा गाव मामाची वाडी अशी शीर्षके असणारी फलके लावलेली दिसली, गाव समृद्ध आणि संपन्न आहे हेच हि फलके मुचवितात. हिमाचल प्रदेशात उनेक दिवस वास्तव्यात असताना "अतिथी देवो भवो" या HPTDC च्या उट्टी प्रमाणे आपण हि आपल्या भागातील गावांचा इतिहास नोंदविला पाहिजे इतिहासात लेखानाचे कार्य जसे शेष इतिहासकाराने इमान - इतबारे करावे तसे सर्वर्जीच करावे जसा इतिहास जणाले तसा तो लिहिला पण गेला पाहिजे. जसा पहिला तसा नोंदविला पण पाहिजे इतिहास विषयाचा विद्यार्थी असो अथवा इतिहास विषयाचा अभ्यासक त्याजे तो (इतिहास) नोंदविला पण पाहिजे.

इतिहासात Global History) आज २१ व्या शतकात महत्वाची मानली जाते पण मलोबल इतिहासाचा पाया स्थानिक इतिहास (Local History) असतो. स्थानिक इतिहासातील काळ - Period, व्यक्ती person, स्थळ place आणि घटना - Event या चार घटनांना प्रधानता दिली कि स्थानिक इतिहासात साधनांना महत्व आपोआप प्राप्त होत जाते. साधनावर आधारित स्थानिक इतिहास कथा, जातक कथा, दंत कथा, ओव्ह्या, म्हणी, रुढी, परंपरा सन, उत्सव, यात्रा, जात्रा, परंपरा विशेषत्व; आख्यायिका संकलना, नामांकिमान, उत्पत्तीतत्व, स्थानिक ऐतिहासिक आणि भ्रोमोलिक तत्व यावर आधारित नोंदविताना प्रधान्यता येत गहते गजवाडे वि. का. च्या तत्वाप्रमाणे - "दोन ओळोंदी चिन्ही हि बखरीपेक्षा अधिक मौल्यवान ठरते तसेच सेनबोंस- लोंजे लस च्या प्रमाणतत्वाप्रमाणे साधन नाही (no documents) इतिहास नाही (no history) या दोन्हीच्या हि आभाव स्थानिक इतिहास नोंद विताना दिसतो. प्रमाण तत्व, विचार आणि घटक स्तूनिक इतिहासात अलग दिसतात.

जागतिकीकरणात "माझा गाव" हरविल्याची खंत सर्वांत पण प्रामुख्याने सुशिक्षित व्यक्तीत अधिक दिसते. गाव हरवला आहे, घरातील व्यक्ती - व्यक्तीतील सवाद संपला आहे गाव बदलला आहे, जे जगत ते आता गावात, जे डोक्यात - प्रगतीत ते दारात असी एक विचारसरणी प्रगतीच्या विकासाच्या आरतातील गावात आज दिसत आहे काळ बदलला आहे. काळाच्या आणि इतिहासाच्या फार जवळच्या संबंध असतो. काळ थंबला कि इतिहास संपतो. भूतकाळ, वर्तमानकाळ आणि भविष्यकाळ एकाच धारयाने तिगलेले असतात. काळ हे गतिमानतेचे आणि

बदलाचे दोतक असते. स्थिर जगात इतिहासाला अर्थ नसतो . इतिहास श्रणा- श्रणात घडलेल्या घटनाची साखळी असते. काळाच्या गतीपुढे कोणीही टिकू शकत नाही मात्र इतिहासाचे स्वतंत्र काळ बदलला तरी कायम असते प्रगती आणि विकास सतत चालूच असतो. मात्र दोघात फरक पुढी फिरवता येत नाही तसे प्रगतीचे काटे पुढे ढकलता येत नसतात

“ माझा गाव - माझा इतिहास ‘ विद्यार्थी सतत अध्ययन - अध्यापन काऱ्य चालू असताना सतत बोलत असतो, सांगत असतो मात्र नोंदवत नसतो. स्थानिक इतिहास स्वभाषेत, स्व अभिमान बाळगून स्वतः विद्यार्थीनी नोंदविला आहे. शेंदुणी पंचकोशीच्या भागातील 40 गावातून येणाऱ्या विद्यार्थीची स्व हताने लिहलेली हि कहणीच आहे. my- village my- history ” माझा गाव - माझा उपक्रमाचे रूपांतर संपादकीय करताना मी ‘my- village my- history ’ माझा गाव - माझा इतिहास या परिभ्रषेत केले आहे. गाव जसा मध्याकाळात होता तसाच तो कमी अधिक प्रमाणात आजही आहे आहार - विहार - वेश - भूषा काळाप्रमाणे गावाने बदलली पण समाज , धर्म अर्थ आध्यत्म , विचार वागणूक , रुचना व्यवस्था , आधारित तत्व , जसे पूर्वी 100 वर्षांपूर्वी होते तसेच आजही कायम आहेत. गावकुसाबाहेर सर्व प्रगती-विकास दिसतो. गाव जसाच्या तसाच दिसत आहे. या उपक्रमात विद्यार्थीनी लिहिण्याऱ्या प्रयत्न अंत्यंत उत्तम केलेला आहे. याम नाम उत्पत्ती पासून ते आजच्या गावाचा आढावा देण्याचा प्रयत्न केलेला आहे उदा. गावाचे नात कळमसरा कसे पडले हे लेख क्र 10 मध्ये भरत लिकम जो कथा लिहिते हि कथा हिरोडोटसने लिहलेल्या “ हिस्टोरिया ” यांतील राजा - राणीच्या विवाहाची आठवण मनोरंजक आणि सं स्मरणीय जशी लिहिली आहे तशी त्याने नोंदविली आहे. कु मैनाज च्या माझा गाव मजाह इतिहास ; कोलंडे गावाबाबत ती लिहिते गावात पूर्वी कोलंडे होते , मोर होते आजमात्र गावात नं कोलंडे आहेत ना शेंजारच्या गावात (मोरेड) मोर आहेत. चि प्रशांत धनगर इतिहासाची गावांची माडणी करताना गावाच्या पुरातत्वीय खाणा-युणा लेख- शिलालेख , तर विशाल बारी शेंदुणीचा प्राचीन वारसा , नाम उत्पत्ती नोंदविताना गोल आखतात वरसाई केळी साठी प्रसिद्ध असणारे शेंदुणी असे लिहितो आज ना वरसाई केळी आहे ना फळ - फळावळ पाणी संपते मर्व संपते हि त्याची आजही खेत आहे. कु सोनाली पवार पहिल्याच लेखाच्या सराशात लिहिते - गाव (वडांकी) आजही जुना - रुढी - परंपरात रितीरिवाजात अडकलेले आहे. अंधशब्दाति गासले आहे.अशिक्षित

लोक जुन्या विचारांना पोषक आहेत . वडांकी गाव हे आगुलिक विचाराच्या प्रवाहप्रवृत्त वरेच लाव आहे. या साठी तर प्रशासकीय सेवेत जावायचे आहे.

या उपक्रमात सहभागी सर्वच लिटियर्स लेच मर्याद्यन अंत्यत स्तुत्य आणि महत्वाचे आहेत. हे लेखन एक ठेवा आहे. गावाचा इन्तहास उत्तम आणि उत्तम लिहिला कि स्थानिक (local) प्रादेशिक (Regional) आणि राष्ट्रीय (National) इन्तहास हा गट्टवाडी (Nationalist)

लिर्माण होतो. राष्ट्र आभिमान हीच आजही आवश्यकता आहे स्वनवंपद आजाने ही सी होती. याच उद्देशाने केलेला हा उपक्रम आहे. या उपक्रमावावत सम्बद्ध चंप्रवर्जन आणि नवे पदाधिकारी आणि गरुड कॉलेज परिवारातील प्राचार्य , शिक्षक , शिक्षकतात अनेक यांच मालिक सहकार्य लाभले

अक्षर - जुळवणी मुद्रण करण्याचे काम बशरथ तडकी (अप्पा) यांनी करू न्यायकूळचा या उपक्रमात पुस्तक रूप प्राप्त झाले त्याक्बद्दल सर्वोचे आभार आणि तिल्याच्या नव्यवळ्याच्या न्यायात आणि कौतुक

त्रिशूल देशमुख
उत्तम उत्तम तर स्वरूप्यन मानवशक्ति
मानवशक्ति अंग संलग्न मानवित्यात्म
तं जगत्तर्ता तिं जगत्गाव

अनुक्रमणिका

माझा गांव-माझा इतिहास

१	वडाळी ता.जामनेर जि.जळगाव	कु.सोनाली पवार	प.?
२	कोल्हे ता.पाचोरा जि.जळगाव	कु.मेनाज तडवी	प.३
३	कडे वडगाव ता.पाचोरा जि.जळगाव	सागर पाटील	प.८
४	शेंदुणी ता.जामनेर जि.जळगाव(आधिक रिती)	मुक्तार तडवी	
५	मोराड ता.जामनेर जि.जळगाव	चिशाल चारी	प.१२
६	लिहे दिगर ता.जामनेर जि.जळगाव	प्रशांत धनगर	प.२९
७	फळमसरा ता.पाचोरा जि.जळगाव	कु.प्रियंका चहाण	प.२६
८	कोल्हे ता.पाचोरा जि.जळगाव	कु.विधा याघ	प.२८
९	कळमसरा ता.पाचोरा जि.जळगाव	कु.पूजा धनगर	प.३४
१०	कळमसरा ता.पाचोरा जि.जळगाव	कु.पुनम वेशर	प.३९
११	शेंदुणी ता.जामनेर जि.जळगाव (विहिरीचा अभ्यास)	भारत निकम	प.४४
१२	मालखेडा ता.जामनेर जि.जळगाव	राहुल चारी	प.४८
१३	पाळखी ता.जामनेर जि.जळगाव	ईश्वर नाईक	प.५१
		कु.मनिषा नाईक	
		सुरेश शेंदके	प.५३

माझा गांव माझा इतिहास

वडाळी, ता.जामनेर, जि.जळगांव.

कु.सोनाली पवार

एस.वाय.बी.ए. (इतिहास),

मो.नं. ९८६००९९७०४

sonalipawar271299@gmail.com

१. प्रस्तावना :- वडाळी जळगांव जिल्हानील , जामनेर तालुक्यातील वडाळी हे छोटेशे गांव. वडाळीला 'वाकोद-वडाळी' असे सेखील स्टल्या जाते. वडाळी या गावाचे खान निषिचतपणे सोंगण्यासाठी असे म्हटल्या जाते.
- वडाळी या नावाची उत्पत्ती 'वडाळ' या शब्दापासून झाली असावी. 'वडाळ' म्हणजे अडणी/ अशिक्षित होय.
- लोकसंख्या:- नावाची लोकसंख्या १००० ते १२०० रुख्यान आहे. गावाचे एक वैशिष्ट्य आहे ते म्हणजे गावात एकाच समाजाचे किंवा जातीचे लोक गहत नसून अनेक जातीचे लोक गहतात. त्यात हिंदू,मुस्लिम, वैध,माग,गोंधारी,गोंधळी,धनार यांचा समावेश होतो.
२. सीमा:- गावाच्या दक्षिण दिशेला आपल्याला 'सातमाळ- अंजिंठा' डोंगररांग पहावयास मिळते. या डुंगरसांगत जगप्रसिद्ध अशी अंजिंठा लेणी आहे. वडाळी गावावरून हे टिकाण १५ कि.मी. अंतरावर आहे. गावाजवळ एक मोठे धरण असल्याने शेतकी आपल्या शेतात योग्यांवळा प्रकारचे नाही विक घेतात.
३. शिक्षणसुविधा:- नावात प्राथमिक शाळा आहेत. चार्टिकाणी गावानील सर्व मुल-मुली ५ यी पर्यंतचे शिक्षण घेतात. या माध्यमिक शिक्षण घेयासाठी लांता '५. वि.मी. अंतरावर असलेल्या याकोद या गावाला जावे लागते.

आधिपादनच निस्गरंस्य वातावरणात लोकांना आकर्षित करतो. गावाला लाभलेने २ धरणे गावाची तहान प्राक्तु शेतकऱ्याची गेतेचा देखोल तहान प्राक्तु पिक जोमदार पण उमे असतात.

४. गावातील मंदीरे :-

कोले या गावात साईं बाबाची आरती दर गुरुवारी केली जाते. माझ्या गावात साईबाबाचे जास्तीत जास्त भक्त आहेत. गावात मरी आई, म्हसोबा, वेताळ, मासारा, बहिरोबा, प्रामदेवता, आहेत. गावात काही संकेत आल्यावर किंवा ओरिष्ट कोसल्यास आठवांया योतात. देवता साईं बाबा हे विठ्ठल, पांडुरंग, अल्ला, महादेव हे संबंद आवडतात. व ही गावातील लोकांची सतजूत आहे. गावातील मंदीरे मजीत हनुमानचं मंदीर साईबाबाचं महादेवाचं, भूरभाष्याचं, इत्यादी मंदीरे कोले या गावात आहे.

माझ्या गावात व कोले या गावात पोला झाल्या नंतर तिसऱ्या दिवशी यात्रा भरते. ही यात्रा भरिमायच्या नावाने भरते. भौंदिरा जवळचं ग्रामपंचायत आहे. आणि बस स्टॅण्ड पण आहे. व त्याच परीकडे मराती च प्राथमिक शाळा आहे व त्याच्या उजव्या पाजूने टावर व पाण्याची टाकी आहे.

५. पाचोरा वरुन कोलेचे अंतर :-

पाचोरा पासून ३५ कि.मी अंतरावर असणारे गाव जरी जवळ वाटत असेल पण गावात पोहचणे मात्र थोडे अवघड रस्ते विकसित आहे. पण दळणवळणाचे साधने खुपच कमी उम्हाला दिसतील कुठे जाण्यासाठी वाहणे खुप कमी आहेत.

६. गावातील सण :-

कोले या गावात सार्वजनिक सण पोळा, दम्सरा, दिवाळी, मोहरम, रमजान ईद अख्बाजी, होळी इत्यादी सावंजनिक सन साजसे केले जातात कोले या गावातील दिंडी निघते. ती शिंडी जाते. आणि ती मार्च महिण्यात जाते. ५ किंवा ६ तारखेला ती जात. ते निघते की पाचोरा इथे मुक्काम करतात. आणि चाळीसांग व मुक्कामी राहतात. ते असेच टप्पे घेत घेत जातात.

७. गावाची दिशा :-

कोले गावाला कही अंतरावरचं ओरागाबाद जिल्याच्या सोयगाव ताळुक्याची हृद लागली. असून त्या ताळुक्याची डॉगर रोंगा वरचे उंच वृक्ष मात्र अजुनचं गावाची शान वाढवतात. माझ्या गावाचा पूर्व दिशेला मोराड व पाण्यम दिशेला पिंगी आहे. दर्शका दिशेला आटलगावाण आहे. कोले या गावातील पाच गावांना पाणी पुरवठा होतो. ज्या गावाना पाणी पुरवठा होतो त्या गावाचे नावं- पिंगी, मोराड, मालेगाव, पिपळगाव (हरेश्वर),

अटलगांव या गावाना कोले या गावावून पाणी पुरवठा होतो. गवतर यांचे ठोर आ. पण गावाच दोनो बाजूनी धरण आहे. म्हणून इतक्या गावांना पाणी पुरवठा होतो.

८. पिंपळगांव रेल्वे स्टेशन :-

गाळेच्या मुला-मुलीला सोडणारी व घेऊन जाणारी लाभलेला एकमेव ऐतिहासिक वारसा म्हणजे करते. पिंपळगांव हेरेश्वर स्टेशनपासून कोले हे गाव २ कि.मी अंतरावर आहे. त्या प्रवासी संस्थें तिसऱ्यातील म्हणजे पिंपळगाव वस्ती असलेले आमचे कोले गाव ताच तो प्रमुख वळणवळणाचा मात्र आम्हाला लाभला आहे. आणि त्याच रेल्वेला १०० वर्षे पुरां आता ज्ञाले आहेत.

ही रेल्वे इंग्रजांच्या काळातील आहे. पहिल्या काळामध्ये व पुरी १०० वर्षे मागे इंग्रजांनी ही रेल्वे मुळ केली.

९. बाफना कृषी तंत्रिविद्यालय कोले (म.फुले-कृ.वि.सलनीत) :-

गहुरी कृषी विद्यापीठ अंतरात असलेले सापंच रमेश वाफना सांताचा सहकाऱ्यांने कृषी तंत्र विद्यालय जोले सन २००० साली स्थापना झाली जल्गांव जिल्ह्याला खुप विद्यार्थी ग्रामवेक कृषिसेवक पदवतीं कार्यरत आहे. राहुरी कृषी विद्यापीठ अंतर्गत उक्त विद्यालय स्थापन करण्याचे स्वाज रमेश वाफनांचे होते. त्यांचे स्वाज होते. की ग्रामिण भावातील गरिब मुलांना या कृषी वडल माहीती आणि शिक्षण मिळाले पाहाजे आणि त्यांनी विकास केला पाहीजे. हे त्याचे प्रवतन पुणे झाले.

१०. जि. प. प्राथमिकशाळा:-

आमच्या गावाला जिल्हा परिषदेची प्राथमिक

शाळा असून १ ली ते ७ ची पर्यंत शिक्षणउत्तमतित्याशिक्षकवेळेजातात. प्राथमिकशाळेची स्थापना १३-१९१० ला स्थापना झाली. प्राथमिक शाळेमध्ये मुले १६८ तापमध्ये एकूण ८९ मुले व मुली ७९ आहेत. शाळेमध्ये पाच शिक्षक आहेत. शाळेला खुप मार्टे मंदेन आहे. शाळेमध्ये भरपुर झाडे आहेत. निवांयो जवळपास ४९ झाडे आहे. शाळेमध्ये पिण्याचे पाण्याची सोय आहे. शाळेमध्ये मुलांना उपहार वाटप केला जातो. प्राथमिक शाळेचा जवळपास आता ६७ वर्षे पुरां झाली आहे.

११. गावातील यशस्वी लोकांची नावे :-

गावातील महत्वपूर्ण व्यक्ती व गुणवत महिला व पुरुष :-

१) पिंगीली महिला :- नित्यम भरत बाफना ड्रेटी कलेक्टर उर्जिल्हाधिकारी.

२) पिंपळगांव पाटील आदिवासी वसीणृह शिक्षक.

४) ग्रामचंद्र दगड़ पाटील इंडोचेन आर्मी सेन्य दल सेनिक.

५) राजू नसूल तडवी मार्यादिक शाळेचे शिक्षक.

६) बाबुराल रमूल तडवी मार्यादिक शाळेचे शिक्षक.

७) विनोद बाबुलाल तडवी D.A.डॅपो अकोउटट.

८) सुनिल मधुकर माळी M.D डॉक्टर.

९) सागर मनोष बाफना सरकारी डॉक्टर गर्डमेंट हॉस्पिटल सळ्हास.

१०)योगेश मुखाष माळी यांचे स्वतःचे हॉस्पिटल डॉक्टर.

११) धोड़ सिताराम पाटील M.D.

१२) प्रकाश दगड़ माळी डॉक्टर.

१३) राहुल गोंगा बाफना सॉफ्टवेअर इंजिनिअर.

१४. गावाची लोकसंख्या व समाज :-

गावातील जाती व त्यांची संख्या पुढील प्रमाणे आहे.

माळी समाजाची संख्या - ४००

गोंगाची संख्या - २५०

तडवी समाज संख्या - २००

बोंड समाज - ५०

मातंग समाज - ३५

चंगारा समाज - ४०

पावरी समाज - ३०

धनगर समाज - ३५

पाटील समाज - ३००

या सर्व समाजांचे लोक कोळे या गावात एकत्र राहतात. कोळे या गावात विनिवारण्य प्रकाराचा भेदभाव करत नाही सर्व मिळून राहतात. कोळे या गावात विनिवारण्य प्रकाराचा भेदभाव निवडून देयचं तर सर्व गावातील नागरिक ग्रामपंचायत जवळ सर्व जमा होतात. आणि सर्वांची एक राख घेतात. व सरपंचाची निवडणूक करतात.

१३. शेती व्यवसाय :-

माझ्या गावात शेती हा व्यवसाय गावातील शेतकऱ्यांचा आहे. कोळे या गावात बागायती शेती मोळ्या प्रमाणात केली जाते. आणि कोरड्याहू शेती खुप कमी प्रमाणात आहे. माळी लोकांना व्यवसाय हा शेतीचं असतो ते त्यांचा शेती उत्पन्न वेगवेगळ्या प्रकाराची यिके घेत असतात. त्यांच्या शेतामध्ये ते कपर्णी, ऊस, मिरची टाटो, मेथी, कोबी इत्यादी प्रकारचे उत्पन्न ते घेत असतात. एक शेतकारी या मुलांचा पाळणा दुस्सरला वांपून वस्वरूप चालवत आहे. असे चित्र गावात वेळोवेळी पाहावयास मिळते.

१४. बलुते पद्धती:-

माझ्या गावात बलुते पद्धती चालू आहे. सुतर हा विविध लाकडाची शेतोसाठी लागणारे विविध अवजारे तयार करतात. जसे की लाकडाची दुस्सर, वखर, कोळ्ये इत्यादी तयार करतात. घोंगी कपडे प्रेस करतात. कुंभार माठ बनवितायचे काम करतात. व दिवाळीच्या वेळेस पणत्या बनवितायचे काम करतात. व पोऱ्याच्या वेळेस मातीचे बेल बनवितात काम करतात. लोहार हा विळे, सुरुण, पासला धार देण्याचे काम करतात. दूऱुन त्यांना 'बलुते' पद्धती स्फुटात.

३

नाही.

३. देवदत्ता: मंदिरोः-

उ.हनुमान मंदिरः:-

माझा गांव माझी कथा

कडे वडगांव ता.पाचोरा जि.जळगांव

सापर नाना पाटोल

७३५००२८२३६

मुक्तार सांड नडवो

११६००८८०६९

कडे वडगांव

ता. पाचोरा जि.जळगाव

हनुमान मंदिरात आमच्या गावतील गर्व लोक शिनवारी तेल टाकतात. आणि विघाह कार्य असल्यास त्या ठिकाणी चाहेऱ्या आलेले पाहूने त्या ठिकाणी गहतात. त्या ठिकाणा - पाहून नवरसारी मिरवणूक म्हणजेच घोड्यावर चरसलेला नवरसेव मङ्डपाकडे जातो. व त्या ठिकाणी ग्रामसभा ही भवयणात येते. गावतील एकही अक्षी सकाळी दरम्ब घेनल्याशियाय गहत नाही.

४. महादेव मंदिर -

आमच्या गावत महादेवाचे मंदिर हे एका नदीवर वसलेले आहे. त्या ठिकाणी लोक पोळ्याचा तिवशी चोरस व नारळ फोडतात. मांगी चावाची एक घोटीची याचा भरते.

५. मरिआई देवीचे मंदिर:-

आमच्या गावत मरिआईचे मंदिर आहे. मरी आई :- चैत पांगिमत्ता सांग काढतात व याचा भरते. याचेमध्ये युप लोकांची गर्दी असते. नवरात्र देवी-जवळ युप गर्दी असते. त्याचा चोन घेऊन जातात. याचकांसाठी हा युप मोठा सण आहे. आमच्या गावतील लोक नवरात्रात त्या मंदिराची साफ सफाई करतात. त्या ठिकाणी लाईटिंग म्हणजे युप छान अशा प्रकारे मंदिर हे सजवतो.

हैंहनुमानाचे मंदिरः-

१. कडे वडगांव गावाची लोकसंख्या:- १२०० लोकसंख्यापूर्व संख्या:७०० तिथ्या ५००गावात भराळा - ५०० लोक, तडवी - २००, माहार - २०० मांग - ५० व इतर ५० अशा संख्येसह आमच्या गावात लोक गहतात.गावात ८०० घेरे आहेत. गावाचा विस्तार १.५ कि.मी लांब व ८०० मी रुद असा आहे.गावाला हे ग्रामनाव १९५७ साली पाडण्यात आले.माझे गाव एका पर्वताच्या पायथाशी आहे. माझ्या गाव पासून ? किं.मी अंतरावर ओजिन्याची पर्वतरांग आहे. गावाला भव्य असा मोठा डोंगररांग प्राप्त आहे. या डोंगरात श्रावणाच्या व पावसाच्या दिवसामध्ये युप छान घातावरण दिसते.
२. समाजः:-
३. माझ्या गावापासून येद्दून एक नदी आहे. तिचे नाव संगम नदी आहे. ही नदी गावाच्या धरणाला जावून मिळते. आमच्या गावाला भव्य असे धरण लाभले आहे.
४. लोहार म्हणजे आमच्या गावात लोहार हा युरेपे तयार करून देतो. शेतीसाठी लागणारे अवजारे लोहार चनवून देतो.
५. सुतार का लाकडी वस्तु तयार करून देतो. उदा. कोळळे, पांवर,दूस इ. बैलगाडी लागणारे पाळ्या आणि सुच्या याचे जारी प्रमाणात चनवून लोक घेतात.
६. कुंभार हा पोळ्या या सणाला वेल, महालक्ष्मी, गुलाचाया आणि मातीची पागर इ. चरू चनवून देतो.
७. घोरी हा गावातील सर्वकाही अक्षीचे कम्बडे धूतो.

आमच्या गावात मरी आई, स्त्रियांचा, वेळाच, आसारा, चिटांचा, चौहंगाचा, हनुमान, महादेव, मांगीर चाचा

इ. देवता आहे.

गवापासून २ किमी अंतरावर पुऱ्यांगानंद निरीजा महाराज यांचे ओढे आहेत. तेथें ते गोत्यानंतर त्यांचे शिष्य चिदानंदजी महाराज यांचा वाच्य आहे. गवापासून ओढे हे २ किमी अंतरावर आहे. या ठिकाणी यूप्रकारची मंदिरे आहेत. या मठाला १० एकर अशा जमीनीवर हे आहे. तिथ्यत आहे. या भागात महादेवाचे मंदिर गंगानंद गुरुजी महाराजांचे ख्या असे मोरे मंदिर आहे.

गांगानंद निरीजी महाराज हे एक प्रसन्न देवता आहेत. पोसला या गावावर त्यांची युप मोरी कृपा आहे. त्याचा मठ हा घोसला या ठिकाणी आहे. गांगानंद निरीजी महाराजांचे शिष्य चिदानंद ख्यामिजी यांची कृपा दृष्टी आहे. त्यांनी या सारी ख्यात: संसार त्याग करून दिला. ते लाल भाग्या करून नेसतात. गावातील चक्कीची त्यांचावर युप कृपा आहे.

आमच्या गावात सर्वजन मिळून सोंग करतात. सोंग हणजे गावातील सर्वज्ञकी विविध प्रकारचे नाटक सादर करणे. चिविध प्रकारचे मुळून बनवून ते आपल्या नाटकोंचे प्रदर्शन करतात. वडर, राम, लक्ष्मण, देवी, भोपा चतुरंग चली. आगीतीक, रिता, मैशासुर इत्यादी प्रकारचे सोंग असतात.

४.सप्ताह :-

मध्ये महाराष्ट्रातील उत्तेके प्रकारचे किरनकारे आणले जातात. ते चाचाल्या प्रकारे किरन करून देवपामधे महत्त्व सांगतात. याचपैकी गावापासून पेसे जमा करून चीन महादेव मंदिर बनवायला दिले आहेत. या महादेव मंदिरासाठी त्यांना गावातील प्रत्येक चक्कीकडून १०० रु प्रत्येक घरातून घेतले आहेत. या पैशासून त्यांनी भय असे महादेव मंदिर चांधले आहे. या मंदिराचे विशेष आभ्यासम शंकर या चक्कीला दर्शन देऊन त्यांच्याकडून भय असे मंदिर भारून घेतले आहे.

५.पोळा:-

त्यांचे चैल चांधलेले असतात. ते त्यांना खच्च धुण्यास नेतात. सर्व धूजून आणल्यानंतर शेतकरी हा करत असतो. जेद्दा शेतकरी आपल्या वैलाला सजवत करत असतो. तेस्वा शेतकरी खूपच मुश आनंदी असतात. कारण वर्षानुवर्षे तो त्यांच्या शेतकीची मशागत करत असतो. आणि पोळा एकमात्र वैलाला सण असतो. शेतकरी हा सण असित रसाहाने साजरा करत असतो. आमच्या गावातील चक्की त्या दिवशी आतल्या वैलाला आंगावर ओणतेही ओङ्क वाहत नाही. मृणून आमच्या गावातील सर्व अकर्ती हा सण उत्साहाने साजरा करतात.

६.होळी :-

आमच्या गावातील गर्वे मुळे या सणाला एकव गेतात य गर्वे जेव गवापासून गोंगा पाहून एकव आणतात. आणि एका ठिकाणी गोंगी होळी करतात. आणि त्याठिकाणी गावातील गर्वे महिला दर्शनासाठी येतात. व सर्व मुले आणि गवापकरी एकव होळी हा सण साजरा करतात.

सकाळी उठल्यानंतर प्रत्येक घरातील एक विळा दोन चिकित हे त्या होळीसिल खाराग्र (लाख्यासाठी गेतात. खेत प्रलाद यांच्या त्या आल्या होळा. होळिका ही जेद्दा त्यांला मांडीवर घेवून चरते. तेद्दा निला जो वरस्त असतो. तो ती विसरूण प्रलाद न जेद्दा तिच्याच जाळ होतो. त्यामुळे होळी गाजी केली जाते.

७.नवरात्री :-

आमच्या गावात नवरात्री युप मोर्तवा उत्साहात साजरी होते. नवरात्र हा मुलत: ख्यायांचा आहे. परंतु तेवीची सर्व जग्यावदारी आमच्या मंडळाच्या द्व्यांगेच नवरत्रूण निव मंडळाच्या हातात असतात. आमच्या होर्टेशे मंडळ आहेत.आम्ही नवरात्रीच्या सात दिवस अगोदर चंदा जमा करून लाभुल्यात करतात. आमच्या गावात दोन ते तीन देव्या चरतात. या देवीचा डेकोरेशन हे आमच्या मंडळाच्या हातात असतात. व आमचे डेकोरेशन आमच्या गावातील सर्व चक्कीना युप आवडते. नवरात्रात युप मजा घेते.

गावात एकच सार्वजनिक होळी असते.

८.दिंडी

आमच्या गावांजवळ्ये असलेले जरराण हे गोंव आहे त्या गाववरून मे महिन्यामधे पंडपुरुला जाणयासाठीएक भय अशी दिंडी निघते. त्या दिंडीमध्ये ३०० ते ४०० चक्की सहभागी होतात. ही दिंडी युप छान दिंडी आहे. या दिंडीत पंडपुरुषाची भगवान विठ्ठल व लक्ष्मणी मातेचा भव असा फोटो आहे. या फोटोचा प्रत्येक गावत भव्य अशी आसती घेतात. गावातील सर्व चक्की उत्तरांचे चाचा यांचे सकाळी ५.०० चाजता दर्शन घेतात. त्या दिंडीचा आमच्या गावात मुख्याम आहे.

आमच्या गावात उत्तरांच्या चाचांची भव्य अशी दिंडी घेते हे चाचा उत्तरांहुन पंडपुरु पर्यंत पाणी दिंडी याचा काढतात. आमच्या गावातील प्रोट चक्की श्री. मुशाप पाटील यांच्या घरी ती दिंडीचा मुक्काम असतो. यांच्या घरी ती रात्री घेते. सकाळी ५.०० वाजता चाचांची दिंडी ही गावाहून निघते. तर त्या चाचांचे दर्शन गावातील चक्की घेतात.

४

माझा गाव - माझा इतिहास

शेंद्रणी गावाची आर्थिकस्थिती सन-२०१७-१८

विशाल अजून चारो

१

९६७३२८८४७९

एम.वा.वा.दॉ. (इतिहास)

१. प्रसारण :-

शेंद्रणी पुण्यगांवके सतः लंड कठुणा पांडी आणीपास नदीपानावर आवाहन. पांडीचा लंड सर्वांना खाली नही. या लंड-प्रधानांना परामर्शावें पूनील जावेचा व प्रधान आंदोलनाने निकायावर लेण्ठावर "प्रतिष्ठानांप्र" घटाव ओळखावल जावेत त यांना खाली नदीपास निकायावर लागावेत तात्प्रवाहात घोड्हावे जाते. पांडीचा लंड यांना प्रवाहावर प्रवाह - आपासे एवढावांना शाश्वायपाहावर पांडीचा लंड जाते. गावाच्या दृष्टिगत ०३ कि.मी. अंदारावर पांडीचालाई होर जाते. (संपादक)

अंतिमांचल कावलासील यांना प्रवाहावर "प्रतिष्ठान" या गावाची लोकांनी घुटावे आवाहन आंदोलनावर आवाहन करा.

परिसरात इत्यासाराम सिद्धरात्मक नावाचा गोपन रात रात रात, लघुपांडीसिद्धरात्मक नावाचा लघुपांडी अधिकृत कावलावर "प्रतिष्ठान" आंदोलन आवाहन द्यावेत तात्प्रवाहात घोड्हावे जात विवाल. चांदेल जावाचा निकायावरील प्रवाह पुढी शाश्वायावर पुढी निकायावर पुढी निकायावर पुढी लंड-प्रधान आंदोलना जोड लागत.

अंतिमी यांचे यांते - प्रमाणे लोक रातावर प्रोतीक्ष खालीलया दुर्घटी पांडीचा उत्तोलन महिन्यावरीला नाते आवाहन. लंडावर अंदार यांता जाती. गावाच्या कावलासील यांतो उत्तोलन घेणे, पूर्ण ताजीकोण प्रवाह, अप्रवाहावर प्रवाह, नावाच्या आवाहन अंदाराव्य नावाच्या आवाहन, यांनी यांते यांवर आवाहन घेणे, गावाच्या आवाहन घेणे, यांनी यांवर आवाहन घेणे. आवाहन कावलासील जाता आवाहन घेणे. आवाहन घेणे. आवाहन कावलासील जाता आवाहन घेणे.

तेंव्हा यांवर यांवर आवाहन घेणे. आवाहन कावलासील जाता आवाहन घेणे.

आवाहन कावलासील जाता आवाहन घेणे. आवाहन कावलासील जाता आवाहन घेणे. आवाहन कावलासील जाता आवाहन घेणे. आवाहन कावलासील जाता आवाहन घेणे. आवाहन कावलासील जाता आवाहन घेणे. आवाहन कावलासील जाता आवाहन घेणे. आवाहन कावलासील जाता आवाहन घेणे. आवाहन कावलासील जाता आवाहन घेणे. आवाहन कावलासील जाता आवाहन घेणे. आवाहन कावलासील जाता आवाहन घेणे. आवाहन कावलासील जाता आवाहन घेणे. आवाहन कावलासील जाता आवाहन घेणे. आवाहन कावलासील जाता आवाहन घेणे.

११. पोर्ट खाते, नार व दुरध्वनी सेवा :-

दुरध्वनिसाधारणा समझनात झेंडणों गावातील पोर्ट खात्याच्यो स्थापना १९१६ मध्ये करण्यात आली. पुस्तक विभागातून "झेंडणों उपजाग्रकथ" खाते सरकारच्या विविध गोत्रा, वेगवेगळा या गावातील 'पेठम' क्रमाकावर आहे. सन १९४२ च्या भारत ठाडो अंदाजनात स्थानाच्या भौतिकातो हे पोर्ट ऑफिस जाळते होते. तार सेवा प्रवाहेश आज पाहिजे तेवढ्या प्रमाणात प्रभावित असलेले असून दिसून घेत नाहो. याचे कारण म्हणजे दुरध्वनी सेवा मृळ झाली. त्याचे सवरदेशातील झेंडणोंत आहे.

१२. निष्कर्ष :-

झेंडणो हे एक गावाचे गाव आहे. झेंडणो या गावाता पाचोन परंपरेचा वारसा विकालेला आहे. हे गाव आर्थिक दृष्ट्या संपर्क आहे. झेंडो, नापुऱ्यां, प्रतपेड्या, सोसापटी, वाहनडी, वाहनडी, व दलगवळणाचे समध्ये इत्यादी माझ्यातून झेंडणोंता पत्तपुरवा हातात. काढाच्या गरज झेंडखून जेतकरो याचे होणारे पिछवण्याकृ धावविण्यासाठी के. आप्यासाहब रथूनाथराव गरुड यांनी चामनराव यवार, जात भोतराम, होरी भाहिरप, डो. सार, विविधाचे रामचंद्र पाटील इत्यादी यांच्या सहकाऱ्याने मोहम्मद सुनेमन यांचो जोन विकल घेऊन "जिन्ना पोंगां" व स्वतःचा कारखाना मुरु केला.

महात्मा द्येवजे केंद्री पिकांसाठी के. आप्यासाहब रथूनाथराव गरुड यांनी "फेल विक्री संस्था" स्थापन केली. आणि केंद्रीला गावांनी क्याजारपठ मिळवून दिलो. जपान व पांगोन गळक सारख्या राष्ट्रात फक्तिको केंद्री. ज्या योगाचे गेतकन्याना निवाच नक्त निवडवता, न्याच्या दृढृष्टीने या कामाचो "Reserve Bank of India" आमच्या संभाल तुलेटिनमध्ये नोंद घेऊन नाराव केला हो. महाराष्ट्र याच्याचो एकमेव मंस्या आहे.

संदर्भ :-

१. प्रत्यलम्बद्वेष्य

"झेंडुणां गावाचो आर्थिक नियन्त्रो" हा प्रकल्प करण्यासाठी मी स्वतः वेगवेगळे वर्तमनपत्र.

२. वृत्तपत्र :- (पुण्यगगरे, दिव्यमगरी, लोकमत, सकाळ, देशदृष्ट) हेव्हतपत्र गोळा कलन्त्यातोलमाहितीलहीतआहे. आण्यागावातीलतजव्यक्तीकैदूनगावाच्याइतिहासाबहत माहिती एकक्रित केला. त त्यांतो मला सहकार्य केले.

३. वर्ष २०१६-१७ चोपकअहवालानुसारगावातीलपत्रसंस्था, खरेदी - विक्री संघ, बाजार समिती, फूटमंल सांसाच्यांती आणो गावाला आर्थिक मदत करण्यान्या विविध कायर्कारी संस्था यांना प्रव्यक्त भर देऊन त्याच्या संस्थांचा पूर्ण चोपकअहवाल त्यामध्ये भागांडवल, ठेवी, एकूण कर्जे वाटप आणा आर्थिक सहकार्य या अहवालामध्ये नमूद केलेले आहे.

३. भोगोलिकरच्यानो:-

हे गाव अंजिटा लेण्यापासून २५ कि.मी वापव्येस. पहर आणि झेंडणो पासून पश्चिमेला अनुक्रमे १८ कि.मी.३ ३ कि.मी. अंतरावर तेसीच पाचांग येण्युन ३० कि.मी. नेतृत्वाता गाव आहे. ताकसऱ्या, १६०० ते १७०० आहे.

२. गावाबहल थोडे काही:-

गावाना झेंडणोकी नेसांगिक सोदंवं प्राप्त झाले आहे. गावाच्या सभावतातो भरुड प्रमाणात उन्हे आहत. त्यामुळे नियन्त्रातो गावाला झाडांचे कुपांच घातल असे जाणवते. या वृक्षांच्ये फुल - जवळ ८५० ते १००० उन्हे रुक्क निवाचां अंदात. वहूनजां घरासमारे फुलझाड आहत. गावाच्या सभावताती जेती आहे. त्याच्यापासून गावाच्या दोन्हांता 'अंजिटा' याचायाटा 'उंगररारा' आहे. या सर्व घटकामुळे गावाचे सादव्य घुरुन दिसत. गावावरून पाचांग - जामने नंगांजे रेल्वे जाते. या रेल्वेला १०० वर्ष पूर्ण झाले आहे. हे रेल्वे विद्युतीकाळीन रेल्वे आहे. १९७७ मध्ये या रेल्वेची सर्ववात करण्यात आली.

३. सामाजिक परिस्थिती:-
४. लोकसंख्येनुसार गावातील समाज:-

गावाची लोकसंख्या जवळजवळ ६०० - ७०० असून गावात विविध समाज आहेत. त्यात प्रमुखाने गोर - बंगारा, तडो - भिलत, मराता पाटील व भटके गोपाळ हे समाज येतात.

माझे गांव माझी कथा

मोराड ता. जामनेर जि. जळगांव

प्रगान अंगंन प्रगान
टोऱ्याच्या वाटा.
३००६०५१४५२

Prashantdhanger10031998@gmail.com
मानुद ता. जामनेर जि. जळगांव.

गावत जवळ - जवळ ८० ते ८५%, नोकांडे गेंतो आहे. त्यामुळे गेंतो हे उदरनिवांतचे मुख्य साधन आहे. बहुलोगी नोकांडे शेतकी कापूस, जारी, तृप्ति, पूंजी इत्यादी प्रकारचे खरपात पिके घेतात. त्याचप्रमाणे गेंतो ही रस्ती पिकेही घेतात. जागी, जरी गेंतो ही प्रमुख व्यवसाय असला तरी शेतकीला पुरक असे जोडव्यवसाय शेतकी करतात. त्यामध्ये दुधउत्पादन, शेळ्यपालांडे जाही गेंतो ही प्रमुख व्यवसाय असला तरी शेतकीला पुरक असे जोडव्यवसाय शेतकी करतात.

१२. मजूरी :-

जाप्रमाणे गावत शेतकीर्वा वर्ग आहे त्याचप्रमाणे गावत १५-२०% मजूर वर्ग सुध्या आहे. गावातील शेतकीर्वा वर्गांडे हेतूके मजूरी कातात व अपला उदयनिवाह भागवतात. या सर्व व्यवसायामध्ये गावतील लोकांची आर्थिक स्थिती ठिकाऱ्यक हेतूके मजूरी कातात व अपला उदयनिवाह भागवतात. या सर्व व्यवसायामध्ये गावतील लोकांची आर्थिक स्थिती ठिकाऱ्यक आहे. सर्वांना गहण्यासाठी सर्वसाधारण घरे आहे. गावातील वहुतीश गरजुना घरकुल योजनेचा लाभ झाला. आहे तरक अनेक गरजुना गोसंगो सुविधा कलन देवयात आली आहे.

१३. न्यायव्यवस्था :-

पूर्वी गावत एखादा कारणावळदानगटातवदझालाततो वाद मिटवण्यासाठी पंचायत बसवती जागीची वा या पंचायतीत न्यायदानाचे काम केले जायचे. हे काम बजार समाजातील नाईक करायचे. वाद मिटवताना नाईक दोनो वारुंचो मते एका योग्य प्रकारे न्यायदानाचे काम करे. सदस्यितीत गावावद्द गालातहवातपार्लिमिटपालाच्या सहभ्यानेमिटपालाच्याचेकमकेलेगाते.

१४. गावातील विविध सुविधा :-

गावात सर्व प्रकारच्या सुविधा असून त्यात शेक्षणिक सुविधा, रस्ते, पाणी, विज यांचा समावेश आहे, याचा सर्व गावात उपयोगी होतो.

१५. शेक्षणिक सुविधा :-

पूर्वी गावत शिक्षणाविषयची आस्था नसल्याकारणाने शिक्षणाचा दर कमी होतो. गावातील पालक मुलांना शेतकीकाम कराऱ्यात रुबत त्यामुळे गावतील मुलांमध्ये व प्राळकांमध्ये शिक्षणाविषयची आवड फारच कमी होती. पण जसजगी शिक्षणाची जागृती होत चालती तसेही शिक्षणाचा दर वाढता आणि मुले शाळेत येऊ लागती. सद्य गावातील जिल्हा प्राष्ठेदेची शाळा आहे. या शाळेत सातव्या इयत्तेपर्यंत वर्ग आहे. तसेच माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण घण्यासाठी मुले गेंदणा व आंख वडगाव येणे जातात. त्यासाठी बसची सुविधा आहे. तसेच विद्यार्थी सायकलने देखोल जातात.

१६. रस्ते:-

गावातील रस्ते देशमंडळ, रेसो वापरकून व खडिड्या वापर करून बनवण्यात आते आलेत. गावाचा प्रमुख रस्ता प्रक्षेत्र बनवण्यात आला आहे. त्याचप्रमाणे गावातील रस्ते दागृ - मातीची देखोल आहेत.

१७. चोरां :-

गावात ठिकाऱ्यांपां विजेचे खात्र आहेत व खावावती विजेचे खात्र आहे. त्यामुळे गावात रात्रीच्या वेळेस उजेंड असता, त्याचप्रमाणे गावातील प्रत्येक घरी विजेचा वापर केला जातो. त्यामुळे गावतील विविध समस्येवर मार्ग काढण्या सोबत झाला आहे. या सर्व गोट्याचा फायदा गावाला झाला आहे.

१८. पाणी :-

पूर्वी गावात पाण्याची समस्या खूप मोठ्या प्रमाणात होती. गावपासून जवळ - जवळ १ कि.मी पायंतच्या अंतरावर असलोल्या पाटाच्या विहीवरून पाणीआणण्यासाठीपायपेटकराविलागे. त्यामुळेगावातकांविषयाद्वाराकरण्यातआल्याहोत्या. तसेचकाहीहोतपेहीत्यार करण्यात आले होते.

पण आता पायायाचा प्रमुख मालवा प्रमाणात मर्टा असून गावात एस. १०.००० लिंग. तसेच पायायाचा टाकों बाधण्यात आली आहे. या टाकात नगद असलेल्या कोनं भागानन पर्यंग फला तो. हे पाणी ग्रांड कम्प्यूटरिफिटसाइलेजाते. हेशुद्धपाणीगावातप्रवालनाते. आलागायाप्राच्यअसल्याचाहीन एवढा भव्यावत नाही.

माझे गांव माझा इतिहास

कळमसरा, ता.पाचोरा, जि.जळगांव

विद्या निवृत्ती वाच

टी.जाय.बी.ए.(इतिहास)

कळमसरा ता. पाचोरा जि. जळगांव.

१. गांव आणि समाज:-

गवाच नदी, कळमसरा नोकसाडा ८००० ता.- पाचोरा जि.- जळगांव

आमचा घें संत नानांचे लोक राहिलात. त्या जातीचो नावं सर्वेक्षणानुसार पाठील समाज ६०००, निकम-६००, खिला-५०, प्रजाग-१००, भाजी-३ या. माझ्या गावात कापूस तिकाचो लागवड सवात जास्त होते. माझा गावात कापूस या पिकाता कळमसरा नावात घरून आळखले जाते.

नानां गावात कापूस असला कों गवातील लोक एकत्र येण कापूस साजारा करतात. माझ्या गावात गोरे ३:०० वाजता भाजीपाल्याची मड्ड घरून, द्यावते दूसऱ्या गावी राज्याच्या काम पडत नाही.

‘आंगी मापयं चांगी व्याच्यांना ऑंगीयांना याजा विका उड्डन रोता. गावात सव्यसाच्या नामांनी जास्त हांडून याचा प्रयत्न त्यांनी केला. उड्डन्यांना हे गाव येण मार आहे. अनेक नानांचे लोक राहिलात. त्यांना जातीच्या नावावरून आळखले जात. माझ्या गावानील भाजीमध्या ८००० आहे.

२. गवाची दिग्गज:

माझ्या गवाचाचा दूर दिग्गज दौरदगडा ६ किमी अंतरावर आहे. येथील दिग्गजांना नातारा हे गाव ५ किमी अंतरावर आहे.

३. चलते पद्धती:-

माझ्या गवाच चलते पद्धती कमो आहे. त्यांने येवून काम करतो गवाची चलते येवून काम करतो.

४. जात पंचायत:-

माझ्या गवात जात पंचायत फार पूर्वी होत्या, तेंनी कुणबो शेतकऱ्याच्या यांत्रिक्यावरून भाऊंना तोत असे मार गुला असल्यास त्याला गवात राहिल्याची परवानगो नाही. पण आता अशी जात पंचायत भरत नाही.

५. दंतकथा :-

‘कळम’ या गवाचवरून कळमसरे नाव पडते. माझ्या गवात पेष पोणिमा या दिशो दोन दिवस याचा असते दोन दिवस पिशाचा निखार घेत असतात. दोन दिवस गोळ करून खावे लागेपैष पोणिमा या दिशाची स्थोया भवाती पातोचा भीदलापाये ब्रस फेंडतात माझी इच्छा पूर्ण झाली तर यांत्रेचा दिवशी देवीचा भीदराजवळ जेवणाचा कावऱ्यकम ठेवतात खेलात नेवत दाखवून गवातील लोकांना आमरणे देऊन सम्मानाने जेवन देऊन नवस फेंडपण्याचा कावऱ्यकम करतात देवीचा पातश्चा निधन कावऱ्यकम गवातील लोकांना या यांत्रेचे महत्व देवला तेल वाहणे हे आहे. तेळाभवानी ही चोरी लोकांची शृळवेता आहे. दोघो पिशवाऱ्यकम साजरा होतो. या यांत्रेचे महत्व देवला तेल वाहणे हे आहे. तेळाभवानी ही चोरी लोकांची शृळवेता आहे. दोघो पिशवाऱ्यकम कळत न कावऱ्यकम साजरा केला जातो.

माझ्या गवात एक मठ आहे. गवापूर्ण २०० फुटवर इ.स २००० प्रम्बे विशेषानन्द भवाराज फिरत आले भवाने तीलच्या भद्रियावरून एक घट स्थापन केला. त्यांनी यांत्रिक गोटी, खोटे बोळू नेवे हे प्रवचन देवात सुखात केली. त्या घटात तील नुव्हे गवातील लोक त्याचे प्रवचन ऐकायला जात. आणि त्या घटाला नाव पडले भवानी मातोचा मठ असे महण्यात आले. तील नुव्हे गवातील लोक त्याचे प्रवचन ऐकायला जात. आणि त्या घटाला (आश्रम) पण महण्यात. सर्व घरं समभाव असे सांगण्यात आले.

६. शिलालेख:-

विठ्ठल रुक्मीणीच्या भद्रियाच्या शिलालेख प्रम्बे असे दिसते. सर्व घरं समभाव आहे जगां आणि जगू द्या अमा संदर्भ मिळवा.

७. गवाच्या नावाचा अर्थ:-

माझ्या गवात एक परिसऱ्य वारसे आंवा होता भारतात काय पण जगात त्याची माणणी होती इंग्रज संकारणे या आंदाच्या भग्नां कलनामा लालवयाच्या प्रयत्न केला पण तो एकही जगू शकली नाही. मृणून कलनम् गवाचवरून कळमसरा नाव पडत.

८. सोन नदी:-

माझ्या गवात सोन नदी आहे. आजूबाजूची जमीन सुपीक बनली हो नदी पाण्यवरून गाढ आणते मृणून या नदीला मान नानांच्या नदीत. अगा प्रकारे सोन नदीला असे नाव पडले. माझ्या गा वात सवात प्रयत्न गणपतीला पुराले आहे. माझ्या गवात नदी भवानी, भरी आई, विठ्ठल रुक्मीणीचे भद्रिय, हुांदेवी, ही देवीची मर्तिर आहे.

९. गापदवता:-

दोद्दला दिग्गजांना अंतरावर आहे. त्यांनी अंतरावर आहे. त्यांनी अंतरावर आहे. त्यांनी अंतरावर आहे. त्यांनी अंतरावर आहे.

१०. मन्त्ररूप:-

माझ्या गवाच चलते पद्धती कमो आहे. त्यांनी येवून काम करतो गवाची चलते येवून काम करतो.

२३. धनगर लोकांचा सण:-

माझ्या गावात पनगर १०० चा जवळपास धनगर लोकांचे वस्ती आहे. हस्तकर वस्ती आहे. दोन्ही समाज एकजूळी आहेत. ओहळकर यांचो जवळीतील साजरी करतात. खांडाचाचा उत्सव साजरा करतात.

२४. गावातील यशस्वी व्यक्तीची नावे:-

२५. गावात २० जातीचे लोक राहतात.

१) पाटोल समाज - ६०००
२) निकम - ६००
३) मिल्ल - ५०
४) धनगर - १००
५) मारवडी - ३८८
६) लोणी पाटोल - ४००
७) मुस्लिम - २५०
८) गुजर - -
९) वड गुजर - २०
१०) मुतार - २०
११) चोभार - २५
१२) शिंगी - १५
१३) तेली - ३००
१४) सोनार - १२
१५) थोई - ५०
१६) दंगमुख - ७५
१७) कोळो - २०

१८) मार्को

१९) पांचो

२०) हटकर

गावातील एकणा लोकसंख्या ६०००

माझ्या गावात पनगर १०० चा जवळपास धनगर लोकांचे वस्ती आहे. हस्तकर वस्ती आहे. दोन्ही समाज एकजूळी आहेत. ओहळकर यांचो जवळीतील साजरी करतात. खांडाचाचा उत्सव साजरा करतात.

१) गानेश्वर शंकर वाय. (पत्रकार उपसंपादक दिव्य माणि)

२) किंशोर रघुनाथ वाळं (आमो)

३) अमोल बाजीराव देशमुख (बैंक मॅनेजर)

४) वाल्मीकी युवराज चाषतो (बैंक मॅनेजर)

५) दिलीप गवळी (इंजीनियर)

६) सांदिप राजेंद्र पवार (कैंटोनिय विद्यालय).

१८) मार्को

१९) पांचो

२०) हटकर

१८)

१९)

२०)

१८)

१९)

२०)

तु तकाराम महाराज झोऱ नाही कण्ठ गंत को लहानपण रुगा रुगा माझरचा रवा मला कथोतर असे वाटते को आण
मांड को झाला. रुगा ने निसांच मानार विसरून राहलाल जोवनमध्ये शक्त आहे. पण पृष्ठ

मांड को झाला. रुगा ने निसांच मानार विसरून राहलाल जोवनमध्ये शक्त आहे.

या आनंदमध्ये आव्याहात जोवन चक्रात मो बदल घडवून आहे.

SO HAPPY LIFE JORNY

9

माझे गावं माझा इतिहास

कल्यमसरा, ता. पाचोरा, जि. जळगाव

पुनम सुरेश उंशिर

टी.वाच.बी.ए.(इतिहास)

१.प्रस्तावना:-

गवतील लोकसंख्या ८००० आहे. माझ्या गावात अनेक प्रकारचे लोक रहातात. माझे गाव युप मोहे आहे. माझे गाव तुच्या चालिरीती ग्रामीण भागाची संस्कृती टिकवून रेवणारा गाव कल्यमसरा आहे. माझ्या गावातील जेत जीमन अतिशय सौंपक जीमन आहे. माझ्या गावात झालेले सरपंचांनी जास्त स्वच्छ ठेवण्याची युप प्रपत्त केले आणि आजही चालु आहे. माझ्या गावातील स्त्री पुरुषांकडून जे हारेल ते प्रथत चालू असतात.

माझ्या गावात शेतजमिनवाले लोकसंख्या जास्त आहे शेतमजूर खूप कमी आहे. माझ्या गावात सौंपक जीमन असत्यापूर्वे शेतमजूर लोक सुध्या दारिद्र्यातून वर येवू नागले आहेत.

२.समाज:-

माझ्या गावामध्ये २२ समाजांचे लोक रहातात. त्या समाजांची नावे. पांडील समाज, निकम, भिल, घणगर, मारवाडी, तोंगे पाटील, मुळिलम, वड गुजर, सुतार, लोहार, चांभार, झिंगी, तेंगी, सोंतार, भोंडंट, भोंडंट, देशमुळ, काळी, माळी, घोरी, मांग, खिचारी या सर्व समाजाची लोक रहातात. हे सर्व लोक परिवारा सारखे राहात. ते कांगडी समाजावरून भेदभाव करत नाही. त्यांना नातों किंवा समाजावरून ओळखले जात नाही तर त्यांना त्याज्या नावावरून ओळखल जात.

३.गावाची दिशा:-

माझ्या गावाच्या पूर्व दिशेला दाँदवाडा ६ कि.मी अंतरावर आहे. परिषद्यम दिशेला कुऱ्हाड १० कि.मी आहे. दक्षिण मिळा गेदुण्ठा ७ कि.मी आहे आणि उत्तर दिशेला लोहारा ५ कि.मी अंतरावर आहे. माझे गाव लोहारा, गेंदुण्ठा, दाँदवाडा,

कुन्हाड या गावामध्ये खुपच जवळ आहे. अमच्या गावात पोहचणे अवघड नाही. माझ्या गावात येण्यासाठे वाहनकोणे सापेक्ष आहेत.

४. गावाच्या नावाचा अर्थ:-

माझ्या गावामध्ये फार बष्ट पुर्वी (बोरसे) नावाचा ओवा होता. आंब्याला खुप मागणी होती. त्या ओंब्याच्या कलमात्यार करून त्या कलमालोकांनी लावण्याच्या खुप प्रयत्न केला. परत त्यातून एकही कलम जगू शकली नाही. स्पृणून कलम या शब्दवरून कल्पमसरा हे नाव पडले.

५. नदी:-

माझ्या गावाच्या शोंगारो नदी आहे. त्या नदिचे नाव 'सोन' नदी आहे. आणि नदी शेजारची जमिन अतिशय सुधिक व पुरामुळे प्रकारचो आहे.

६. गढी:-

माझ्या गावात एक गढी आहे. स्वांत उंच भाग स्फुणजेच गढी होय.

७. बलुते पट्ट्याती:-

माझ्या गावात बलुते पट्ट्यत चालू आहे. बलुते स्फुणजेच कुभार, शिंगी, सुतार, लोहार, धोबी, माळी, चांभार, नवगी, यांची गरज भासते त्यांना पेस दृवृन काम करून घेतात. त्यांना बलुते स्फुणतात.

जसे कुभार मारू, माळीचे बैल, पणती वनविण्याचे काम करतात. सुतार शेतीसाठी लागारारी अवजारे वखर, कोडेंगे, तुसर इ. करतात. शिंगी कपडे शिवायाचे काम करतात. लोहार खुरपे, विळे, पास पाणी पाणपण्याचे काम करतात. धोबी कपडे धुप्याचे आणि कपडे प्रेस करायाचे काम करतात. चोभार चपल, बृंद शिवायाचे काम करतात. नावी काटिंग कारण्याचे काम करतात. यांना पेस देऊन केलेले काम स्फुणजेच बलुते होय.

८. जाती पंचायत:-

माझ्या गावात पुर्वी खुप जाती पंचायत भरायच्या पण आता ती पट्टत नवट झालेली आहे. पुर्वी जाती पंचायत १५-२० दिवसातून किंवा महिन्यातून भरत होत्या. एखादी समस्या असेल तर ती समस्या सोडेवत असत. एखादी गंभीर समस्या असेल तर तोक जाती पंचायत भरवत होती. शेजाराची भाडणे किंवा भावामध्ये भाडणे झाली तर ती भाडणे जाती पंचायत जायचे.

एखायाने जर गुन्हा केला असेल तर त्याला शिक्षा केली जाई. लहान मोठा गुन्हा असेल तर त्याला गुन्ह्याप्रमाणे शिक्षा केली जाई. एका माणसांने मोठा गुन्हा केला असेल तर त्याला समाजा याहर काढले जाई.

गावातून गावावाहर ठेवले जाई त्याच्या सोबत त्याच्या पारवारालागी समाजा बाहेर टाकले जाते. ती शिक्षा त्या व्यक्तीला आणाविच लागत.

९. देवाची मांदिरे:-

माझ्या गावामध्ये नवाचा भरत आहे. गाणपत्यां मंदिर, मदावंश, मंदिर, माळों मंदिर, शिव मंदिर गम मंदिर या देवांचो आहेत.

माझ्या गावात प्रथम गणपतीला पुजातात.

माझ्या गावात दंबांचो मंदिर आहे. गाणपत्यां मंदिर, मदावंश, मंदिर, माळों मंदिर, शिव मंदिर गम मंदिर या देवांचो आहेत.

माझ्या गावात गणपतीला पुजातात.

कालांक मातेच्या छोटेस मंदिर आहे. माझ्या गावात ग्रामदेवता राम मंदिर आहे. गावाच्या जेंगां गोपनी शिवापती हे देवता संकट निवारण करतात. हे माझ्या गावातील लोकांची समर्पण आहे.

१०. देवीचे मंदिर:-

माझ्या गावात देविचे मंदिर आहे. तुळिंजा भवांनी मंदिर, मार्गामां मंदिर, गावाच्या जेंगां गोपनी प्राणी गणपती हे देवता संकट निवारण करतात. हे माझ्या गावातील लोकांची समर्पण आहे.

११. दंतकथा:-

माझ्या गावामध्ये याचा भरते. पौष पोर्णिमा या महिन्यात भरते. याचा दान दिवसाचा असून यांत्रेचा गोल्वा निर्वाची लोकांची याचा असून त्या दिवशी वारंवारात्या लोकांची याचा असून. आणा दृश्या निर्वाची लोकांची याचा असून त्या दिवशी देवांची कुलदरता आहे. यांत्रेचा विशेष पौष प्रवात जातात. ज्ञा देविशी देवोची पालत्खी निर्वाची लोकांची कुलदरता आहे. यांत्रेचा विशेष पौष प्रवात निर्वाची लोकांची याचा असून त्या दिवशी देवांची कुलदरता आहे. सद्गु-नामावण करतात. दानदिवसमध्ये जातात त्या निर्वाचीने पिठीरापी बंद असे सद्गु-नामावण करतात. दानदिवसमध्ये जातात.

देवीच्या यांत्रेच्या बेळेस नवस फेडण्यासाठी योतात. यांत्रेच्या बेळेस कबुल केलेले असेल तर तो इच्छा पूर्ण झाली जातात. त्या लोकांचा यांत्रेच्या बेळेस फेडण्यासाठी योतात. भवानीं माता आर्द्धांच्या धरी गेलेले असेल तर तो इच्छा पूर्ण झाली जातात. यांत्रेच्या बेळेस तुळ्या भवानीला तेल वाहतात ही रुढी व्यापूर्व चालू आहे.

१२. रुदी:-

माझ्या गावामध्ये रुदी आहे. ही रुदी स्फुणजेच मरी मातोंना पोळ्याच्या किंवा दसऱ्याच्या बेळेस कडी शांत असून आपांचाचे यांत्रेच्या बेळेस तुळ्या भवानीला तेल वाहतात ही रुढी व्यापूर्व चालू आहे.

१३. सावर्जनिक सण:-

माझ्या गावामध्ये सावर्जनिक सण साजे होतात. दसरा, पोला, शिव जंगी, कृष्ण जन्माद्यमे, भक्त संकात हे सण सावर्जनिक सण होतात.

१४. होळी:-

माझ्या गावामध्ये होळ्या होतात. कमीत - कमी २०-२५ होळ्या होतात. २ ते ३ गजांची मिळून एक होळी किंवा एक चोक मिळून एक होळी होते. माझ्या गावामध्ये होळी छान प्रकारे करतात. एक ऐंडाच्या भाडाला शेंगाची बनवताती भाडे असतात. चिंगा ऐंडाच्या फाईंगां ठागतात. आजूबाजूला गवत्या लागतात. गरी घटवतात त्या बेळी लोंगा - मूळी त्या होळी पुरण गोंधाच्या निवेद नेतात. अशा प्रकारे होळी करतात.

१०

माझे गावं माझा इतिहास

कल्याणसरा, ता.पाचोरा, जि.जळगांव.

भारत चर्चानि किम

एस.वाय.बी.ए.(इंग्रजी)

१. गावानील नदी:-

माझे गावाने मान नदी याते. ता.नदी काळजी अडून तरा दृढ़ गाव नें असावा आहे. या दोर्वाचा नावाचे गावात नदी पाठीची आहे. या नदी पाठीला आहेत. याच्या छाड, एप भास, काळजी दृढ़ असा शाकाचा बाब घटावाने नदी पाठीला आहे.

२. गावाच्या नावाचा अर्थ:-

माझेच्या गावानेचे नदी याते. ता.नदी काळजी अडून तरा दृढ़ गावानी चे भासी आहे. या दोर्वाची याचा भासी. काळजी गावात निरुद्ध गावाचा आहे. एप भास, काळजी दृढ़ असा शाकाचा बाब घटावाने नदी पाठीला आहे.

३. गावाची नावाचा अर्थ:-

'काळजी' हे गाव दोन गवळांमधी नोऱणी ठिक्कन तथार झालेले आहेत. यातील 'काळ' घणां एक फकारचे कुळ झाड. गवळया: असे वर्षावलया तरये येण्याच्या खालीला खिळा खिळ गवळया असा होतो. 'माझा' घणां वसी होय. कृष्ण गावाचे नाव

४. गावाची दिशा:-

'काळजी' गाव, गेंडणी, जोळांदा, या गावाच्या उत्तरांता आहे. 'कृष्ण' गावाच्या पूर्वांत ताच्या सामानी त्याच्या उत्तरांत ताच्या वर्षावलया येण्याच्या आवश्यक असे हे गाव घणांमधी खिळ आहे.

५. गावातील जाती च धम:-

शेंदुण्णी घेथील विहीरींचा अभ्यास :

सर्वेक्षण

गहुल गोजेद यांनी

टिवायरी.प.इतिहास)

२०१५

मेणगांव रसाशेंदुण्णी
शेंदुण्णी नारीच्या : विद्या. रात्रिगांव प्राचीन अव-
रहात पंथी महादेवच मीठर ग्राम ४० न॒ ४० इट

कुट खोलीच कुड आहे. येतन ३० फुटाच्या खाली
पांडिचमस कोणीच असे गाईच मुळ आहे. गाईचा
मुग्धतून अग्रद असा पाणझडा याहत असे. परं

१७० साली शेंदुण्णीवर दुक्काच्याच मायट

कोंडाच्या दाखिलेला पासून दुक्का चढ पडला. गांव व
कुंडाच्या वरच्या याजुला पारितानकाच मुद्रन झाडे
आहेत. कुंडजवळुन नारीमध्यं जनगऱ्याम १० ने १०
पापच्या आहेत. याजुलाच नागींडीचा प्राप्तज्ञ

आहे. गावतील प्रीत्युति उंगा गास्टा वैंगद
साने पाविराची भालझी आहे.

ही विहीर गालुकृती उसून विटाव तिमटन

गांधलेली आहे. ती तिरी याजुनी पाणी
ग्रांदलेली आहे. चारकी याजुनी पाणी
कोडाच्याची यारात यसायले होत. याने ने

कोळाच्या गोपात नष्ट झाले आहे.

ती आड विटांनी व दगडांनी गांधलेला उंड या ला
अडावर चाचणा रुपेलेला आहे. या गाडाच्याला

महागांज चौक शेंदुण्णी
गेण्णी पाणी पराण्याची यारात आहेत.

सरण्याची पराण्याची होती.

यांनी चाचणे एक गोट शेंदुण्णीत लोकांना
होती विटानी व दगडांनी गांधलेला आहे. एका

संत रुपलाल
महागांज चौक
शेंदुण्णी
संत रुपलाल

ती आड विटानी व दगडांनी गांधलेला आहे. या ला

शेंदुण्णी

सुनेच्या चाचणे एक गोट शेंदुण्णीत लोकांना

माझे गांव माझा इतिहास

मालखेडा, ता. जामनद, जि. जळगांव.

।।नाईक इंद्ररामगल

चलभाष्य-६००५७५७५०
१. नाईक मोनिया आनन्द
एस.वाय.गी.ए. (इंग्रजी)

प्रतावना:-
१) भोगोलीक रचना:-

१) गाव उर्दी जामनद-पाचोरा गोह पासून दिव खिंमी अंतरावर होणेहे गाव दोन भागांनी स्थान केंद्रे नाही तर या

नापरक अणी दुसरे स्थानाजे याला नायक.

२) गाव चदल थोडे काही:- गावाला लागून माटे जंगलाची झाडी आहे. गावाचा अंतर्गत दुसरे भागी आहे.

३) सामाजिक परिस्थिती:- गावाची लोकसंख्या जवळ जवळ २००० ते २५०० असून यांनी नावान देवाव सांस्कृतिक नावानात तामाच्ये कमी प्रमाणात चांभार, घोट, भिल समाजाचे लोक राहात.

४) एतिहासिक वारासो:-

गावाच्या नावा चहलत:- गावाचे नाव पाडण्याचे काऱ्या की उर्दी गावापासून माती नावाची नदी चहल झांकी. असून गावाचे नाव भालेल्यो डोर तेवण्यासे आले. उर्दी हे गाव माती नदी चहल होते. परंतु याचा नाव आणी चोदा नावाच्ये दोघे भागांनी असून जामनद-पाचोरा गोह जवळ असावानुसारे गाव तेहे श्यापून केंद्रे. उर्दी हे गाव होता. नावाला तुळ मालखेडा नावाल स्टाले जासेगा. गावा पासून दिव खिंमी अंतरावर असलेले हे गाव आला दोघात आहे.

५) गावा नायक, य चेदा नायक मीर्स- मालखेडा गावात गावा नायकव चेदा नायकव गावाचे मीर्स आहे. इतर साप्रमाणे चांची जगा भरवली जाते.

